

Academische leerkrachten in het basisonderwijs

Betere positionering van belang

Mede door de academische lerarenopleidingen, zijn er steeds meer leerkrachten met universitair opleidingsniveau werkzaam in het basisonderwijs. Deze leerkrachten kunnen van meerwaarde zijn in de beroepspraktijk en hierin verschillende functies en rollen vervullen. Velen van hen dreigen echter hun meerwaarde niet te kunnen benutten. Scholen weten niet goed hoe hun kennis en kunde in te zetten. Hoe kan deze beroepsgroep voor het basisonderwijs behouden blijven?

De academische leerkracht in het basisonderwijs heeft een dubbele oriëntatie: wetenschappelijk en praktijkgericht. Deze wordt gerealiseerd doordat deze leerkrachten opgeleid zijn op basis van wetenschappelijke inzichten met een doorgaande en gelijktijdige focus op de onderwijspraktijk¹. Academische leerkrachten zijn analytisch, stellen kritische vragen en hebben een onderzoekende houding. Zij kunnen input geven vanuit de theorie en daarmee het startpunt zijn voor onderwijspraktijkonderzoek. Ook kunnen zij de brug vormen tussen onderwijs en onderzoek, dat van wederzijds belang kan zijn. Met al deze vaardigheden, kennis en kunde, kunnen academische leerkrachten een duidelijke en onderscheidende positie innemen binnen een gedifferentieerd schoolteam en zo een bijdrage leveren aan de ontwikkeling en verbetering van de school als zodanig. Hiermee wordt niet gezegd dat academische leerkrachten beter zijn dan leerkrachten zonder academische status. Ieder heeft z'n eigen kwaliteiten, maar academische leerkrachten brengen iets extra's in de schoolpraktijk. Het mooie van een academische leerkracht is dat deze ook les blijft geven. Hierdoor kan de link tussen praktijk en theorie goed gelegd worden.

Weinig benut

Academische leerkrachten kunnen dus van meerwaarde zijn in de school en daarachter voor het basisonderwijs

Rinda den Besten, voorzitter van de PO-Raad:

“In onze sector is behoefte aan academisch geschoolde leerkrachten. Zij brengen onderzoekende vaardigheden de school binnen en benutten kennis uit onderzoek om de kwaliteit van ons onderwijs, in samenwerking met de overige leerkrachten, verder te verbeteren. Het is goed dat er nu een beroepsvereniging is opgericht waar kennis en ervaring onderling gedeeld kan worden. Vanuit de PO-raad blijven wij graag goed in gesprek met de beroepsvereniging.”

als geheel, maar in de huidige onderwijspraktijk wordt deze meerwaarde tot nu toe nog nauwelijks benut. Het blijkt lastig academische leerkrachten een plek te geven binnen de school en/of het bestuur. Deze leerkrachten komen daarom vaak in vergelijkbare functies terecht als die van een reguliere leerkracht, zonder dat zij hun extra kennis en vaardigheden kunnen inzetten. Dit is een gemiste kans. Het onderwijs is gebaat bij leerkrachten die de onderwijspraktijk goed kennen en daarnaast ook wetenschappelijk goed onderlegd zijn. Zij kunnen beide

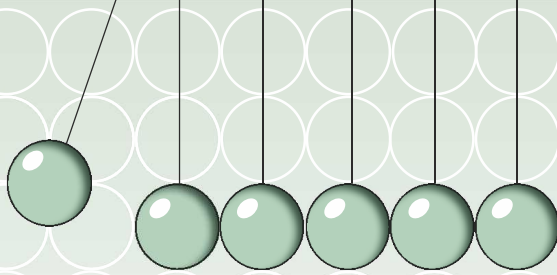
Hannah Bijlsma
is voorzitter Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs

POSITIONERING

Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs

BLIJF IN BEWEGING!

Ondersteunende Organisaties

PO RAAD

FO
FEDERATIE VAN
ONDERWIJS

NRO
NATIONALE ROEP
ONDERWIJS

AOB-*Algemene Onderwijsbond*

MES EN VORK
Vereniging voor
Onderwijs

CVV

Academici
Basisonderwijs

Irene Koning, lid College van bestuur Fedra:

“Functiedifferentiatie leidt tot georganiseerde ongelijkheid tussen leerkrachten en dat zijn we niet gewend. Toch zijn we toe aan het anders invullen van leerkrachtfunctie om het beroep aantrekkelijk te houden voor onderwijspersoneel en om onderwijs van hoge kwaliteit te blijven bieden aan leerlingen. Dat kan door echt een verschil te maken tussen LA, LB en LC, in combinatie met andere/nieuwe functies. Het mission statement en de beroepsvereniging (BAB) kunnen scholen en besturen helpen om de mogelijkheden te verkennen.”

werelden met elkaar verbinden en werken aan de verbetering van de onderwijskwaliteit. Bovendien, als deze leerkrachten niet voldoende cognitief worden uitgedaagd en geen ruimte hebben hun kwaliteiten te ontwikkelen, zullen zij op zoek gaan naar andere werkplekken op een andere school of buiten de onderwijspraktijk. Het onderwijs mist daarmee de kennis en vaardigheden die deze leerkrachten kunnen bieden.

De academische leerkracht kan zijn of haar kwaliteiten ontplooiën en inzetten, zodra de leerkracht een duidelijke positie weet te verwerven en erkenning ontvangt van collega's in het werkveld. Volgens Sinclair² is het belangrijk om een beroep te doen op de intellectuele uitdaging van academische leerkrachten. Als deze uitdaging niet wordt benoemd of niet wordt vervuld, zal die persoon eerder geneigd zijn het onderwijs te verlaten. Binnen de schoolorganisatie moet daarom iets veranderen: er moet een erkende ongelijkheid zijn, waarbij verschillende kwaliteiten van leerkrachten benut worden en waardoor verschillende functies ontstaan. Het beschrijven én erkennen van deze verschillende functies in een team is essentieel.

Goede voorbeelden

Gelukkig zijn er in Nederland good practices: voorbeelden waarop academische leerkrachten goed tot hun recht komen en waarin zij hun vaardigheden en capaciteiten kunnen inzetten ten behoeve van de school³. Een voorbeeld is Gijs de Groot, werkzaam als academische leerkracht en coach binnen zijn schoolteam: “Ik coach leerkrachtenteams in het geven van lessen met coöperatieve werkvormen. Tijdens mijn opleiding heb ik onderzoek gedaan naar de implementatie van coöperatief leren, en het is fantastisch om deze theoretische kennis te gebruiken in de praktijk ter verbetering van het onderwijs”.

Een ander voorbeeld is Niels de Ruig, werkzaam als academische leerkracht en onderzoeker: “Naast leerkracht in groep 5-6, werk ik als onderzoekscoördinator. Ik vorm de brug tussen leerteams op basisscholen en kennisinstituten, waarbij we praktijkgericht onderzoek doen rondom het thema ‘Diversiteit in en om de klas’”.

Positionering

Door academische leerkrachten de positie te geven die bij hen past, blijven zij, naast de lesgevendende taken, cognitief voldoende uitdaging ervaren. Een formele functie met bijbehorende functieomschrijving en een passende beloning zijn daarbij essentieel. In dit alles is een belangrijke rol weg gelegd voor de schoolleider. Deze heeft de taak deze academische leerkracht te positioneren binnen het schoolteam en de erkenning te geven die bij deze leerkracht past. Ook bestuursbreed moet er erkenning zijn voor deze leerkrachten zodat zij mogelijk ook bovenschools een rol kunnen vervullen.

Het streven naar een duidelijke positionering van de academische leerkracht is belangrijk om het basison-

Harrie van der Ven, voorzitter college van bestuur Optimus:

“Het werkveld juicht het toe dat er meer academische leerkrachten komen. Werkgevers zoeken naar wegen om dat talent nog beter structureel verbinden aan de andere capaciteiten in de schoolteams. Toepassingsgericht onderzoek op school- en stichtingsniveau kan nog meer gestimuleerd worden. De academische leerkracht speelt daarbij een belangrijke rol. Om onderwijs en het beroep verder te brengen is het volgens mij ook van belang dat meer leerkrachten uit het basisonderwijs kunnen promoveren. De beroepsvereniging kan daarbij een informerende en stimulerende rol nemen. Ik wens de beroepsvereniging veel succes en ambitie toe. Goed dat jullie er zijn.”

derwijs een kwaliteitsimpuls te geven. Hannah Bijlsma, Mirjam Keyser en Alice de Groot hebben om deze reden samen met andere academische leerkrachten BAB opgericht: de Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs. BAB heeft drie speerpunten: het behartigen van de belangen van academische leerkrachten, het inspireren om werkervaring en wetenschappelijke kennis te delen en het waarborgen van de professionaliteit van academische leerkrachten. Zij presenteerden in november 2017 hun Mission Statement om aan belanghebbende partijen hun missie kenbaar te maken. Momenteel heeft de vereniging meer dan 350 leden en vormt zij een serieuze gesprekspartner bij beleidsmakers, vakbonden, besturen en andere onderwijsinstellingen. Dit alles met één passie: verbetering van het basisonderwijs door de inzet van academische leerkrachten.

Mission Statement

De academische leerkracht & coach
'Ik coach leerkrachteam in het geven van lessen met coöperatieve werkvormen.'

De academische leerkracht & onderwijsontwikkelaar
'Ik werk als 1po leerkracht en ik ben bezig met het oprichten van een nieuwe school, waar onderwijs echt anders werkt.'

De academische leerkracht
'Mijn academische achtergrond helpt mij om in te spelen op de verschillende behoeften van ieder kind.'

De academische leerkracht & onderzoeker
'Ik vorm de brug tussen leerteams op basisscholen en kennisinstellingen.'

De academische leerkracht & orthopedagoog
'Naast mijn werk als academische leerkracht, ben ik als orthopedagoog verantwoordelijk voor het psychodiagnostisch onderzoek en de begeleiding van leerlingen.'

De academische leerkracht & beleidsmedewerker
'Ik leg de verbinding tussen (landelijk) onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk in de klas.'

Positionering
Academische leerkrachten kunnen hun kwaliteiten inzetten als zij een eigen positie in kunnen nemen binnen een veelzijdig schoolteam. Het is van belang dat bestuurders en schoolleiders academische leerkrachten positioneren in een functie met taken waarbij zij hun kwaliteiten in kunnen zetten. Hiervoor zijn een formele functie, vrijgestelde tijd voor deze taken en een passende beloning noodzakelijk. Zo behouden we academische leerkrachten in het basisonderwijs en kunnen zij een bijdrage leveren aan de ontwikkeling en verbetering van onderwijsland Nederland!

Good practices
De good practices schetsen een beeld van zes posities die academische leerkrachten in kunnen nemen binnen het basisonderwijs.

Voor meer informatie
www.bab.nl

Noten

- 1 Functieprofiel academische leerkracht Netwerk AcPa's Nederland.
- 2 Sinclair, Catherine (2008). Initial and changing student teacher motivation and commitment to teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36(2). 79-104.
- 3 Mission Statement Beroepsvereniging Academici Basisonderwijs.